

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра Фінансів

(найменування кафедри)

Допущено до захисту

Завідувач кафедри

(підпис)

“ ___ ” _____ 201__ р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на здобуття освітнього ступеня магістра

зі спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

(шифр та найменування спеціальності)

за магістерською програмою професійного спрямування

Державні та муніципальні фінанси

(назва магістерської програми)

на тему: **«Фінансові ресурси органів місцевого самоврядування»**

(назва теми)

Виконавець:

студент ЦЗФН факультету

Ковальчук Наталія Андріївна

(прізвище, ім'я, по батькові) /підпис/

Науковий керівник:

д.е.н., доцент

(науковий ступінь, вчене звання)

Волохова Ірина Семенівна

(прізвище, ім'я, по батькові) /підпис/

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ	
1.1. Сутність місцевого самоврядування.....	7
1.2. Розмежування функцій і завдань між державною владою та органами місцевого самоврядування.....	12
1.3. Джерела доходів місцевого самоврядування.....	20
РОЗДІЛ 2. ПРАГМАТИКА ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В УКРАЇНІ	
2.1. Динаміка та ключові проблеми формування доходної частини місцевих бюджетів.....	36
2.2. Аналіз структури доходної частини бюджету міста Чорноморськ Одеської області	55
2.3. Результативність чинної системи фінансового вирівнювання.....	66
РОЗДІЛ 3. ОСНОВНІ НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ РІВНЯ ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ	
3.1. Світовий досвід формування фінансових ресурсів місцевого самоврядування та його впровадження в Україні.....	75
3.2. Пріоритетні напрями зміцнення доходної бази місцевих бюджетів.....	82
3.3. Модернізація політики міжбюджетних трансфертів у контексті завдань економічного розвитку територій.....	92
ВИСНОВКИ.....	98
СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ.....	103
ДОДАТКИ.....	114

ВСТУП

За місцевими бюджетами відповідно до положень Бюджетного кодексу України закріплені чітко визначені податкові та неподаткові доходи. При цьому автори бюджетного кодексу вважали, що з його ухваленням місцеві бюджети здобудуть самостійність, стануть передбачувальними та прогнозованими; місцеві органи влади отримують стимули щодо нарощування та розвитку власного економічного потенціалу, до розвитку економік своїх територіальних утворень; а розмежування доходів на ті, які враховуються та які не враховуються при визначенні обсягу міжбюджетних трансфертів, впровадження формульного розрахунку міжбюджетних трансфертів сприятиме їхньому зростанню. Разом з тим, досвід формування місцевих бюджетів після набуття чинності положень Бюджетного кодексу не підтверджує висловлених його авторами переваг, зокрема, фахівці фінансових служб місцевих органів влади звертають увагу на обмежений рівень доходів місцевих бюджетів. Крім того, нові завдання, які постають перед місцевим самоврядуванням на сучасному етапі розвитку країни, потребують суттєвого збільшення фінансових ресурсів, що перебувають у розпорядженні місцевих рад та їхніх виконавчих структур.

Багато експертів вважає, що основою фінансової бази місцевих бюджетів мають бути доходи з власних джерел, які відповідають принципу правової, організаційної та матеріально-фінансової самостійності місцевого самоврядування, а основу власних доходів мають формувати місцеві податки і збори. Досі у розпорядженні місцевих органів влади недостатньо податків, які б достатньою мірою забезпечували взаємозв'язок між жителями територіальних громад та відповідними місцевими бюджетами. Це дає підстави говорити про надзвичайну актуальність вирішення проблем диверсифікації доходів місцевих бюджетів, а також забезпечення фінансової

незалежності місцевого самоврядування як умови реалізації всіх інших прав і можливостей, гарантованих йому законодавством.

Проблемам фінансової незалежності місцевого самоврядування, організації міжбюджетних відносин, трансфертної політики присвячено багато праць українських вчених, серед яких: Й.Бескид, С.Буковинський, О.Василик, І. Волохова, О.Кириленко, В.Кравченко, В.Краснова, І.Луніна, Ц.Огонь, В.Опарін, М.Пабат, К.Павлюк, Д.Полозенко, І.Сало, С.Слухай, Т.Токарева, В.Федосов, І.Чугунов, М.Чумаченко, С.Юрій. Становлення та розвиток фінансів місцевого самоврядування ґрунтовно досліджувалися зарубіжними авторами: Ш.Бланкартом, Дж.Б'юкененом, Д.Кінгом, Р.Масгрейвом, Ю.Немецом, У.Оутсом, П.Самуельсоном, Дж.Стігліцом, Дж.Стриком, Т.Тер-Мінасяном, Ч.Тьєбу, К.Фостером.

Мета та завдання дослідження магістерської є розробка сукупності теоретичних положень та практичних рекомендацій пов'язаних з формуванням фінансових ресурсів органів місцевого самоврядування, збільшенням їх фінансової незалежності в Україні. Для досягнення поставленої мети передбачається розв'язати наступні завдання:

- визначити сутність місцевого самоврядування;
- дослідити особливості розмежування функцій і завдань між державною владою та органами місцевого самоврядування;
- охарактеризувати джерела доходів місцевого самоврядування;
- розкрити динаміку та ключові проблеми формування доходної частини місцевих бюджетів;
- визначити роль доходів бюджетів розвитку в забезпеченні фінансової незалежності органів місцевого самоврядування;

- з'ясувати результативність чинної системи фінансового вирівнювання;
- визначити пріоритетні напрями зміцнення доходної бази місцевих бюджетів;
- окреслити світовий досвід формування фінансових ресурсів місцевого самоврядування;
- обґрунтувати шляхи модернізації політики міжбюджетних трансфертів у контексті завдань економічного розвитку територій.

Об'єкт дослідження – процес формування фінансових ресурсів органів місцевого самоврядування та відносини між бюджетами в Україні.

Предмет дослідження – фінансові ресурси органів місцевого самоврядування та міжбюджетні відносини в економічній системі держави.

Методи дослідження. У процесі виконання дипломної роботи використані: метод історичного і логічного аналізу літературних та інформаційних джерел з метою дослідження еволюції постановки проблеми, підходів та способів її розв'язання; методи економічного аналізу; метод кореляційно-регресійного аналізу; метод графічного та табличного відображення, системний підхід.

Наукова новизна полягає в розробці практичних рекомендацій щодо диверсифікації доходів місцевих бюджетів та збільшення ступеня фінансової незалежності органів місцевого самоврядування в Україні.

Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. В першому розділі розглядається сутність місцевого самоврядування, розмежування функцій і завдань державної влади по вертикалі управління, доходів місцевих бюджетів та принципи їхнього формування, досліджуються джерела доходів місцевих бюджетів та

міжбюджетні трансферти. В другому розділі досліджується динаміка та ключові проблеми формування доходної частини місцевих бюджетів, доходи бюджетів розвитку в забезпеченні фінансової незалежності органів місцевого самоврядування, результативність чинної системи фінансового вирівнювання. Третій розділ присвячений розробці пріоритетних напрямів зміцнення доходної бази місцевих бюджетів, а також модернізації політики міжбюджетних трансфертів у контексті завдань економічного розвитку територій. Розглядається світовий досвід формування фінансових ресурсів органів місцевого самоврядування.

Практичне значення одержаних результатів полягає в підготовці пропозицій щодо шляхів удосконалення формування фінансових ресурсів органів місцевого самоврядування та міжбюджетних відносин в Україні. Зазначені пропозиції спрямовані на зміцнення фінансової самостійності регіонів та територіальних громад України

Інформаційна база дослідження. Інформаційною базою дослідження є нормативно-правові та законодавчі акти з питань реалізації державної фінансової політики в Україні, звіти Міністерства економіки України, Міністерства фінансів України, Державного казначейства України, матеріали Держкомстату України, Рахункової палати України, монографічні дослідження вітчизняних та зарубіжних економістів.

Публікації та апробація результатів дослідження. Результати дослідження були апробовані на Студентській науково-практичній конференції «Фінансові аспекти розвитку держави, регіонів та суб'єктів господарювання: сучасний стан та перспективи», проведеної 20-14 листопада 2017 року. Доповідь здійснена на тему: «Фінансові ресурси органів місцевого самоврядування».

ВИСНОВКИ

Існуюча в Україні система місцевого самоврядування на сьогодні не задовольняє потреби суспільства. Функціонування місцевого самоврядування у більшості територіальних громад не забезпечує створення та підтримки сприятливого життєвого середовища, необхідного для всебічного розвитку людини, її самореалізації, захисту її прав, надання населенню якісних і доступних адміністративних та соціальних послуг шляхом сталого розвитку громади.

В Україні закладено конституційні засади місцевого самоврядування, ратифіковано Європейську хартію місцевого самоврядування, прийнято низку базових нормативно-правових актів, які створюють правові та фінансові основи його діяльності.

Проте від часу ухвалення Конституції України та базових для місцевого самоврядування нормативно-правових актів розвиток місцевого самоврядування фактично зупинився на рівні територіальних громад міст обласного значення, оскільки переважна більшість територіальних громад через їх надмірну подрібненість та надзвичайно слабку матеріально-фінансову базу виявилась неспроможною до виконання усіх повноважень місцевого самоврядування.

Узагальнення міжнародного досвіду та виявлення недоліків існуючої системи формування місцевих бюджетів України дозволяє зробити висновки про те, що для зміцнення їх доходної частини необхідно:

- ❖ посилити фіскальне значення податкових доходів місцевих бюджетів за рахунок податків, що відповідають теоретичним вимогам щодо доцільності їхнього надання у розпорядження місцевих органів влади, з одночасним послабленням фінансової залежності органів місцевого

самоврядування від міжбюджетних трансфертів, що надаються їм з Державного бюджету. Основним принципом віднесення податків та зборів до складу місцевих має стати принцип еквівалентності надання суспільних благ. Виходячи з теоретичних засад ефективного фінансування місцевих суспільних благ і послуг головним резервом диверсифікації доходів місцевих бюджетів України є податок на нерухомість, який відповідає головним вимогам до податків, що доцільно надавати у розпорядження органів місцевого самоврядування;

- ❖ вважаємо за доцільне змінити існуючу систему розподілу податку на доходи фізичних осіб між місцевими бюджетами та перейти до зарахування частини його надходжень за місцем проживання платника податку. Такі зміни дозволять встановити більш тісний взаємозв'язок між жителями населених пунктів і відповідними місцевими бюджетами, а також створити стимули для того, щоб місцеві органи влади при формуванні місцевих бюджетів краще враховували інтереси місцевих жителів. Податок з доходів фізичних осіб, який надходить до місцевих бюджетів за місцем проживання його платника, можна розглядати як своєрідну плату за користування місцевою інфраструктурою та за місцеві суспільні блага, що надаються з бюджетів адміністративно-територіальних одиниць;
- ❖ за підсумками оцінки практики місцевого оподаткування у розвинутих країнах можна запропонувати низку платежів локального значення, які, на нашу думку, варто було б запровадити в Україні: будівельний і туристичний збори; збори екологічного призначення, зокрема, за комунальні відходи, будівельне сміття, забруднення водойм тощо;
- ❖ поновити формульний підхід для надання незв'язаних міжбюджетних трансфертів місцевим бюджетам. В цьому разі необхідно збільшити частку податкових доходів, що не враховуються при визначенні міжбюджетних трансфертів. Посилення фіскального значення доходів, що не враховуються при розрахунку міжбюджетних трансфертів, сприятиме

не лише зміцненню фінансових основ місцевого самоврядування, але й підвищенню зацікавленості органів місцевого самоврядування у покращенні мобілізації бюджетних надходжень. Задля досягнення цих цілей пропонуємо розширити перелік таких доходів органів місцевого самоврядування за рахунок додаткових власних надходжень;

- ❖ удосконалити порядок мобілізації доходів до місцевих бюджетів. З цією метою доцільно спростити процедуру справляння податків до бюджету відповідно до загальних принципів оподаткування, зокрема, до принципу максимальної зручності для платників;
- ❖ органи місцевого самоврядування позбавлені права застосовувати примусові заходи з метою забезпечення повної та своєчасної мобілізації обов'язкових платежів до місцевого бюджету. Крім того, рішення щодо надання пільг зі сплати загальнодержавних доходів, які зараховуються до місцевих бюджетів, ухвалюються на центральному рівні без погодження з органами місцевого самоврядування. При цьому не існує дійового механізму компенсації доходів, недоотриманих місцевими бюджетами унаслідок таких рішень. Для зміцнення фінансової самостійності місцевого самоврядування необхідно забезпечити узгодження з відповідними місцевими органами питань здійснення державними органами реструктуризації, надання відстрочок, розстрочок, пільг щодо податків, зборів та інших обов'язкових платежів, які повністю або частково зараховуються до місцевих бюджетів;
- ❖ розширити повноваження органів місцевого самоврядування у питаннях формування неподаткових доходів. Перелік неподаткових доходів залежить передусім від того, які платні послуги можуть і здатні надавати населенню органи місцевого самоврядування, а також від забезпечення територій об'єктами комунальної власності. В Україні доцільно уникати масового відчуження комунальної власності та зосередитися на отриманні доходів від надання в оренду об'єктів комунальної власності;

- ❖ доцільно розширити перелік неподаткових платежів, які запроваджуються за рішеннями місцевих рад, і дати органам місцевого самоврядування право регулювати їхні розміри та встановлювати порядок їхнього справляння. Це стосується, зокрема, платних послуг, які можуть надаватися органами місцевого самоврядування та комунальними підприємствами для забезпечення житлово-комунальних, транспортних, рекреаційних потреб громадян і поліпшення умов проживання населення;
- ❖ обсяги неподаткових надходжень місцевих бюджетів можна збільшити шляхом розширення спектра необов'язкових платних послуг, що надаються органами місцевого самоврядування населенню на ринкових засадах, особливо тих, що пов'язані із виконанням власних повноважень місцевих рад.

З метою модернізації трансфертної політики, яка б створювала стимули до забезпечення умов для розвитку економіки та збільшення податкового потенціалу відповідних територій, необхідно, щоб:

- ❖ була відновлена система формульного розрахунку дотацій вирівнювання;
- ❖ оцінка податкоспроможності регіонів у формулі розрахунку дотацій вирівнювання базувалася не на фактичних показниках податкових надходжень, а на оцінках потенційних можливостей їх збільшення;
- ❖ коефіцієнт вирівнювання був нижчим за одиницю;
- ❖ запровадити корегування обсягів дотацій вирівнювання місцевим бюджетам з урахуванням динаміки економічного розвитку відповідних територій порівняно з розвитком економіки країни в цілому;
- ❖ встановити максимальну частку доходів, що враховуються при визначенні міжбюджетних трансфертів, які можуть передаватися до державного бюджету в рамках системи вирівнювання доходів місцевих бюджетів;

- ❖ зменшити частку субвенцій у загальному обсязі міжбюджетних трансфертів;
- ❖ запровадити об'єктивні критерії для надання субвенцій з Державного бюджету на користь місцевих бюджетів;
- ❖ запровадити безпосередні відносини Державного бюджету з районними та міським бюджетами міст республіканського Автономної республіки Крим та обласного значення відповідно до п.2 ст.97 Бюджетного кодексу України.

Список використаних джерел

1. Алексеєнко Л. М. Пріоритетні напрями зміцнення дохідної бази місцевих бюджетів / Л. М. Алексеєнко // Наука й економіка.- 2011. - № 1. - С. 7-9
2. Андрейченко О. Нові підходи до формування дохідної бази місцевих бюджетів // Економіст. – 2008.- № 11. – С. 38 – 40
3. Андрущенко В.Л. Міжбюджетні відносини в Україні і міжнародний досвід [Текст] / В.Л. Андрущенко // Збірник наукових праць Ірпінської фінансово-юридичної академії (економіка, право). - 2013. - Вип. 2. – С. 5-10.
4. Балдич Н. І. Оцінювання результативності та ефективності державної політики фінансового вирівнювання [Електронний ресурс] / Н. І. Балдич. - Режим доступу : <http://www.kbuara.kharkov.ua/e-book/tpdu/2008-3/doc/3/09.pdf>
5. Барановский Н.А. Депрессивность регионов Украины: финансовый аспект / Н.А. Барановский // Экономика и управление. – 2007. – № 2. – С. 90-91
6. Бечко П. К. Місцеві фінанси [Електронний ресурс] / П. К. Бечко, О. В. Ролінський. - Режим доступу : http://ebooktime.net/book_213_glava_28_5.2
7. Бикадорова Н. О. Фінансова децентралізація місцевого самоврядування / Н. О. Бикадорова // Економічний вісник Донбасу [Текст]. — 2010. — № 2(20). — С. 145 — 151.
8. Бодров В. Г. Регулювання міжбюджетних відносин: Україна і європейський досвід: монографія / В. Г. Бодров. – К.: НАДУ, 2006. – 296 с.
9. Бондарук Т. Г. Ефективність трансфертної політики в системі міжбюджетних відносин / Т. Г. Бондарук // Актуальні проблеми економіки. – 2008. – № 5 – С. 146 – 153.

10. Бондарук Т. Г. Реформування місцевого оподаткування в Україні / Т. Г. Бондарук // Актуальні проблеми економіки. – 2008. – №6. – С. 213 – 221.
11. Близнюк О. Д., Оспіщев В. К. Фінанси: Навчальний посібник/ -К.: Знання, 2009. - 415 с.
12. Бюджет і бюджетний процес в умовах транзитивної економіки України [Текст]: монографія. / за ред. К.В. Павлюк. – К.: НДФІ. – 2006. – 584 с.
13. Бюджет та економіка. Основні тенденції 2013 року / І. Ф. Щербина, А. Ю. Рудик, В. В. Зубенко, І. В. Самчинська ; ІБСЕД, Проект “Зміцнення місцевої бюджетної ініціативи”, USAID. – К. : ДГВПП “Зовнішторгвидав України”, 2013. – 12 с. – Режим доступу : <http://www.ibser.org.ua/>
14. Бюджетний кодекс України. Закон України від 08.07.2010 р. № 2456 – VI [Текст] / Київ: 2010. – 110 с.
15. Волохова І.С. Проблеми диверсифікації дохідних джерел територіальних бюджетів [Текст] / І.С. Волохова // Економіст. - 2013. - № 4. - С. 17-20.
16. Волохова И.С. Проблемы поиска и диверсификации доходных источников местных бюджетов Украины [Текст] / И.С. Волохова // Новый Университет. Йошкар-Ола: 2014. - № 2.
17. Волохова І.С. Проблеми розвитку фінансової діяльності органів самоорганізації населення [Текст] / І.С. Волохова // Актуальні проблеми економіки. - №9(135). - 2012. - С. 169 - 179.
18. Волохова І.С. Проблеми функціонування цільових міжбюджетних трансфертів та шляхи їх вирішення [Текст] / І.С. Волохова // Вісник соціально-економічних досліджень. Вип.39 /ОДЕУ. - Одеса: ОДЕУ, 2010. - С. 206 - 211.

19. Волохова І.С. Реалізація специфічних принципів у місцевому оподаткуванні (на прикладі майнового оподаткування) [Текст] / І.С. Волохова // Економіка та держава. - 2013. - № 10. - С. 19-22.
20. Волохова І.С. Регулюючі доходи місцевих бюджетів України [Текст] / І.С. Волохова // Вісник соціально-економічних досліджень. Вип.31 /ОДЕУ. - Одеса: ОДЕУ, 2008. - С. 42-48.
21. Волохова І.С. Становлення та розвиток місцевого самоврядування в світовій практиці [Текст] / І.С. Волохова // Науковий вісник - Одеський державний економічний університет. Всеукраїнська асоціація молодих науковців. - Науки: економіка, політологія, історія. - 2007. - № 16(53). - С.73 - 83.
22. Ганущак Ю. Місцеві бюджети : практ. посіб. / Ю. Ганущак ; Швейцар.-укр. проект "Підтримка децентралізації в Україні - DESPRO". - К. : ТОВ "Софія", 2012. - 30 с.
23. Гогіташвілі Г.Г., Карчевські Є.-Т., Лапін В.М. Управління охороною праці та ризиком за міжнародними стандартами: Навч. посіб. - К.: Знання, 2007. - 367 с.
24. Горник А. В. Нормативно – правове забезпечення регулювання міжбюджетних стосунків / А. В. Горник // Економіка та держава. – 2008. – № 1. – С. 78 – 82.
25. Гончаренко І. В. Ретроспектива формування сільських територій регіонів України / І.В. Гончаренко // Регіональна економіка. – 2008. – №3. – С. 204–209
26. Гончаренко Олег Вікторович. Розбудова міжбюджетних відносин на місцевому рівні: дис.канд. екон. наук: 08.00.08 / Гончаренко Олег Вікторович. – Київ, 2008. – 217 с.
27. Губені Ю. Розвиток сільських територій: деякі аспекти європейської теорії і практики / Ю.Губені //Економіка України. - 2007.- № 4. - с. 62 – 71.

28. Данилишин Б. Настав час бюджетної федералізації України [Електронний ресурс] / Б. Данилишин. - Режим доступу : <http://www.epravda.com.ua/columns/>
29. Дем'яненко Т.В. Правове регулювання бюджетних повноважень як категорії фінансової діяльності органів місцевого самоврядування України / Т.В. Дем'яненко // Підприємництво, господарство і право- 2010.-№1.-С. 48-52.
30. Державний комітет статистики України. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
31. Деркач М.І. Фіскальна децентралізація як фактор забезпечення сталого розвитку України / М.І. Деркач // Фінанси України. – 2011. - № 2. – С. 56 – 63.
32. Деркач М.І. Теоретичні аспекти формування сучасної моделі фіскальної децентралізації [Текст] / М.І. Деркач // Вісник Дніпропетровського університету. Серія «Економіка». – 2010. – Вип.4(2). – С. 60-66.
33. Диверсифікація доходів місцевих бюджетів [Текст]: монографія / [Луніна І.О., Кириленко О.П., Лучка А.В. та ін.]; за ред. д-ра екон. наук І. О. Луніної; НАН України; Ін-т екон. та прогнозів. - К., 2010. - 320 с.
34. Дяченко С. Структура ринку місцевих запозичень в Україні [Текст] / С. Дяченко // Регіональне управління та місцеве самоврядування. – 2009. - №3. – С. 171 - 172.
35. Європейська хартія місцевого самоврядування. Ратифікована Законом України № 452/97 – ВР від 15 лип. 1997 р. – К. : М-во закордонних справ України, 1997. – 10 с
36. Єфремова І.Г. Децентралізація влади: шлях до самостійності місцевих бюджетів / І.Г. Єфремова // Підприємництво, господарство і право. - 2009. - №9.-С.25-28.

37. Зайчикова В. В. Прогнозування доходів місцевих бюджетів у процесі міжбюджетного регулювання / В. В. Зайчикова // 2007. – № – С. 69 – 81.
38. Зайчикова В. В. Місцеві фінанси України та європейських країн / В. В. Зайчикова. – К.: НДФІ, 2007. – 299 с.
39. Зацарний В.В. Охорона праці: Навчальний посібник для дистанційного навчання. – К.: Університет «Україна», 2006. – 304 с.
40. Іоненко К. В. Фінансове вирівнювання економічного розвитку регіонів України / К. В. Іоненко // Вісн. економіки транспорту і промсті. - 2011. - № 35. - С. 301-305.
41. Іщенко О., Кравченко В., Пухтинський М. Актуальні проблеми розвитку місцевого самоврядування в контексті європейського вибору України [Електронний ресурс] / О. Іщенко, В. Кравченко, М. Пухтинський. - Режим доступу: http://www.municipal.gov.ua/data/loads/8sluh_zbirn_innovac_statta_ishenko_kravch_pyht.doc.
42. Каспрук Ю.В. Вплив ресурсів місцевого бюджету на темпи економічного зростання в області / Ю.В. Каспрук //Регіональна економіка.- 2008. - № 4. - С. 38 -39.
43. Катасонова О.М. Актуальні проблеми формування дохідної частини місцевих бюджетів / О.М. Катасонова // Економічний простір.- 2008. - № 12. - С. 114-118
44. Кізима Т.О. Соціальні трансферти як джерело доходів домашніх господарств: проблемно-теоретичні аспекти/ Т. О. Кізима// Економіка та держава. – 2009. – №4. – С. 46 – 49.
45. Кириленко О. П. Міжбюджетні відносини: стан і проблеми удосконалення / О. П. Кириленко // Фінанси України. - 2010. - № 6. - С. 64-69.
46. Книщенко І. Ф. Програмно-цільовий метод бюджетування як інструмент соціально-економічного розвитку країни / І. Ф. Книщенко // Наук. Праці НДФІ. - 2006. - № 2 (35). - С. 63-67.

47. Кулай А. В. Актуальні проблеми фінансового забезпечення місцевого самоврядування в Україні. [Електронний ресурс] — Режим доступу:http://www.nbu.gov.ua/portal/Natural/nvnu/ekonomika/2010_20/R5/Kulaj.pdf
48. Лагутін В. Д. Вдосконалення системи міжбюджетних трансфертів у контексті бюджетної реформи в Україні / В. Д. Лагутін, О. Б. Каун // Наук. пр. НДФІ . - 2003. - № 3 (22). - С. 70-81.
49. Луніна І.О. Державні фінанси України у перехідний період [Текст] / І.О. Луніна. - Харків: Форт, 2010. - 296 с.
50. Луніна І. Міжбюджетні відносини в Україні: концептуальні підходи до реформування [Текст] / І. Луніна // Економіка України. - 2012. - №5. - С. 10-16.
51. Машко Г.В. Механізми управління місцевими бюджетами (на прикладі міста без районного розділення): Автореф. дис. ... к.держ.упр. — Донецьк, 2007. — 20 с.
52. Мірошніченко О. Стабілізація місцевих бюджетів у забезпеченні фінансової безпеки держави [Електронний ресурс] / О. Мірошніченко // Режим доступу : <http://news.pn/gu/public/69406>
53. Місцеве самоврядування: 20 років здобутків / За ред. М. Пухтинського. — К.: Атіка, 2012. — 368 с.
54. Музика О.А. Доходи місцевих бюджетів за українським законодавством: Монографія. [Електронний ресурс] — Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/ /2011_34/statti/4_2.htm
55. Музика-Стефанчук О. Декілька нарисів про місцеві бюджети в зарубіжних країнах / О. Музика-Стефанчук // Науковий вісник Академії муніципального управління : зб. наук. праць. — К., 2010. - № 1.
56. Музика-Стефанчук О. А. Міжбюджетні відносини та міжбюджетні трансферти: світовий досвід / О. А. Музика-Стефанчук // Фінансово-правова основа місцевого самоврядування в зарубіжних країнах. — К. : Правова єдність, 2009. — С. 98.

57. Наркізов М. М. Інститут фінансового вирівнювання як інструмент державного регулювання розвитку регіонів / М. М. Наркізов // Вісн. економіки транспорту і промсті. - 2010. - № 31. - С. 194-197.

58. Нехайчук Д.В., Нехайчук Ю.С. Місцеві позики та їх розвиток в Україні [Текст] / Д.В. Нехайчук, Ю.С. Нехайчук // Ученые записки Таврического национального университета им. В. И. Вернадского (Серия «Экономика и управление»). Том 22 (61). - 2009. - № 1. - С. 65-70.

59. Нехайчук Д.В. Формування механізму фінансового забезпечення сталого розвитку регіону: теорія, методологія, практика [Текст]: монографія. / Д.В. Нехайчук. - Сімферополь: Тарпан. - 2011. - 475 с.

60. Павлюк К.В., Іголкін І.В. Досвід реформування державних фінансів у нових країнах – членах Європейського Союзу // Фінанси України. – 2007. – № 2. – С. 44 – 55.

61. Петренко О.С. Проблеми децентралізації в умовах реформування публічного управління України [Електронний ресурс] / О.С. Петренко // Публічне адміністрування: теорія та практика [електрон. збірник наук. праць]. - №1 (3). - 2010. - Режим доступу: <http://www.dbuara.dp.ua/zbirnik/2010-01/10pospuu.pdf>.

62. Пелехатий А. О. Розвиток сільських територіальних громад крізь призму концепції бюджетного федералізму [Текст] / А. О. Пелехатий // Наука й економіка: Науково-теоретичний журнал Хмельницького економічного університету. - 2012. - Випуск 4 (28), Том 1. – С. 9-13.

63. Перспективи становлення ринку муніципальних цінних паперів в Україні [Електронний ресурс] / М. Скиба / Нац. ін-т стратег. дослідж. // Аналітичні записки щодо проблем і подій суспільного розвитку. - 2009. - Червень. - Режим доступу: <http://www.niss.gov.ua/Monitor/june2009/12.htm>

64. Петкова Л. О. Муніципальні інвестиції та кредити [Текст]: навч. посіб. / Л.О. Петкова, В.В. Проскурін. - К., 2006. - 158 с.

65. Програма економічних реформ на 2010-2014 роки "Заможне суспільство, конкурентоспроможна економіка, ефективна держава" / Комітет

з економічних реформ при Президентіві України [Електронний ресурс]. -
Режим доступу : http://www.president.gov.ua/docs/Programa_reform_FINAL_1.pdf

66. Прядко В. В. Проблеми формування дохідної частини місцевих бюджетів / В. В. Прядко // Актуальні проблеми економіки №12(126), 2011 р., с.238 - 247

67. Про затвердження державної стратегії регіонального розвитку на період до 2015 року: постанова Кабінету Міністрів України від 21 липня 2006 року № 1001 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [www/minfin.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=85902&cat_id=51705](http://www.minfin.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=85902&cat_id=51705)

68. Про затвердження Формули розподілу обсягу міжбюджетних трансфертів (дотацій вирівнювання, субвенцій та коштів, що передаються до державного бюджету) між державним бюджетом та місцевими бюджетами (зі змінами та доповненнями на 27.12.2008 р.): постанова Кабінету Міністрів України від 5.09.2001 № 1195 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=1195-2001-%EF>

69. Про місцеве самоврядування в Україні: закон України від 21.05.1997р. № 280/97-ВР / Верховна Рада України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=280%2F97-%E2%F0>

70. Радіонов Ю. Актуальні проблеми розвитку міжбюджетних відносин / Ю. Радіонов // Економіка України. – 2011. – №5. – С. 54 – 64.

71. Річна фінансова звітність про виконання Державного, місцевих, зведеного бюджетів України за 2005–2013 рр. Офіційний сайт Комітету Верховної Ради України з питань бюджету. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://budget.rada.gov.ua>.

72. Рева Т. М. Місцеві фінанси : навч. посіб. [для студ. вищ. навч. закл.] / Т. М. Рева, К. Ф. Ковальчук, Н. В. Кучкова. - К : Центр навч. л-ри, 2007. - 208 с.

73. Розпорядження Кабінету Міністрів України “Про схвалення Концепції реформування місцевих бюджетів” від 23 травня 2007 р. № 308-р [Електронний ресурс]. - Режим доступу : www.kmu.gov.ua

74. Романів М. В. Фінансове вирівнювання як індикатор цивілізованої країни / М. В. Романів // Фінансовий контроль. - 2005. - № 5 [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://www.dkrs.gov.ua/kru/uk/publish/article/35186;jsessionid=6076548A09691151D20>

75. Сазонець І.Л., Гринько Т.В., Придатко Г.Ю. Управління місцевими фінансами: Навч. посіб. – К.: Центр навч. літ-ри, 2006. – 264 с.

76. Сало Т. Децентралізація фінансової системи: стан та оцінка рівня в Україні [Текст] / Т. Сало // Ефективність державного управління. – 2013. – Вип. 35. – С. 324 - 330.

77. Семухин И.Ю. Экономико-правовые аспекты формирования финансовой базы местных бюджетов / И.Ю. Семухин // Ученые записки Таврического национального университета им. В.И. Вернадского. Сер. «Юридические науки». Т. 20. – 2007. – № 1. – С. 111.

78. Сідельникова Л. П. Варіативні етюди пошуку альтернативи бюджетним / Сідельникова Л. П..- 2009. – № 1. – С. 46-57.

79. Сінченко В. Децентралізація і демократизація в Україні [Електронний ресурс] / В. Сінченко. - Режим доступу: <http://narodna.uz.ua/publish.php?id=240>.

80. Слухай С. В. Удосконалення формування доходів місцевих бюджетів в Україні / С. В. Слухай, О. В. Гончаренко // Фінанси України. – 2007. – №8. – С. 63 – 72.

81. Слухай С. В. Спрощене оподаткування в Україні в контексті теорії фіскальної конкуренції / С. В. Слухай // Фінанси України. – 2008. – № 10. – С. 72 – 79.

82. Старостенко Н. Методичні підходи до оцінки фінансової стійкості бюджету міста / Н. Старостенко // Економіка України. – 2005. - №9. – С. 38-47.
83. Стефанюк І.Б. Актуальні аспекти міжбюджетних відносин у світлі нової редакції Бюджетного кодексу України / І.Б. Стефанюк, Н.Е. Крисюк // Фінанси України. – 2011. - № 2. – С. 86 – 96
84. Сунцова О.О. Місцеві фінанси: навч. посібн. / О.О. Сунцова. – К.: Центр навч. Літ-ри, 2005.– с.131.
85. Тарангул Л.Л. Оподаткування та регіональний розвиток (теорія і практика) [Текст]: монографія. / Л.Л. Тарангул. – Ірпінь: Академія ДПС України. – 2003. – 286 с.
86. Теорія фінансів: навчальний посібник / П. М. Леоненко, П. І. Юхименко, А. А. Ільєнко та інші; за ред О. Д. Василика. – К.: Центр навчальної літератури, 2005. – 480 с.
87. Тимченко О. М. Оптимізація структури доходів бюджету: застосування рейтингової оцінки / О. М. Тимченко, Ю. В. Сибірянська // Фінанси України. – 2008. – № 7. – С. 17– 27.
88. Тропіна В. Б. Бюджетне забезпечення соціальної функції держави в Україні / В. Б. Тропіна // Фінанси України. – 2008. – № 5. – С. 15 – 31.
89. Фінанси: підручник / Л. М. Алексеєнко, І. В. Зятковський, О. П. Кириленко [та ін.]; за ред. С.І. Юрія, В.М. Федосова. – К.: Знання, 2008. – 611 с.
90. Харченко В. А. Бюджет и его влияние на реализацию программы социально-экономического развития региона / В. А. Харченко // Економіка. Фінанси. Право. – 2008. - №2. – С. 9-13.
91. Футало Т. В. Місцевий бюджет та його роль в умовах демократизації суспільства / Т. В. Футало // Вісник Запорізького національного університету. – 2010. – № 4. – С. 278–283

92. Чеберенко О.В. Бюджетний унітаризм: деякі теоретичні аспекти [Текст] / О.В. Чеберенко // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. – 2005. - №80. – С. 42-46.

93. Швець В. Про принципи удосконалення системи міжбюджетних відносин в Україні // Економіка України, 2005, №3. – С. 32 – 41